ՄԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—537—ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ—30—ՄԱՅԻՍ 1862

Տարեկան գին է 150 դրամ
Վեցամսեայ „ 80 „
Մէկ ծանուցումը տողին 5 դրուշ է
Յառաջադրութիւնները կանխիկ են։
Յառաջադրութիւնները ամեն ամսոյն 1ին եւ 15ին կը սկսին։

ՄԱՍՏԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

Դուրս եկեալ լրագիրներուն համար ծախքը առ նոցին վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որեւ իցէ գրութիւն խմբագրին պիտի ուղղուի. եւ առանց համարուն ծախքը խրկողին վրայ է։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 30 ՄԱՅԻՍ

ՊՕՐՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐԸ

Մարսիլիա 8 յունիս.

Ցորենը միշտ կիրնայ։—Քալաֆաթ 125. 25 1/2։—Դանուբ 124. 24 1/2։—Մեսաքս եւ խոզակ նոյն վիճակ։—Սուսամ 62։—Փոխանակութիւնք 23։—Ֆոնտս 62. 60։—Քոնսոլիտէ 92.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Գաղղիոյ լրագիրներուն առաջին և միակ զբաղմունքն եղած է այս օրերս Մէքսիկայի խնդիրը, որուն վրայ՝ ինչպէս յայտնի է՝ տարաձայնութիւն ծագեցաւ Գաղղիոյ, Անգղիոյ և Սպանիոյ տերութեանց մէջ, և վերջին երկուքը Մէքսիկա ղրկած զօրութիւններն ետ կանչելու որոշում ըրին։

Մէքսիկայի կառավարութիւնը դաշնակից տերութեանց ամեն պահանջումները ընդունելը, ամեն գոհացուցիչ հատուցում անոնց ընելու յանձնառու եղեր էր յատուկ պայմանագրութեամբ։ Դաշնակից տերութեանց հրամանատարներն ալ համաձայն հաճութեամբ պայմանագրութիւնն ստորագրեր էին։

Այս կարգադրութեան լուրը Եւրոպա հասնելուն, Անգղիոյ և Սպանիոյ կառավարութիւններն հաւանութիւն տուեր էին անոր, իսկ Գաղղիոյ կառավարութիւնը նոյն կարգադրութեան ապագայն համար ուուած երաշխաւորութիւններն անբաւական դատելով, և մանաւանդ մտածելով որ Մէքսիկայի մէջ տիրող անընդհատ խռովութիւնն ու անիշխանութիւնը վերջ չէր կրնար դտնել այս կարգադրութեամբ, չընդունեց եղած դաշնադրութիւնը, և հրամանը կրկնեց իւր զօրաց հրամանատարներուն որ անպատճառ Մէքսիկայի վրայ քալեն, և ժողովրդեան բաղձանացը համեմատ ահմանադրական նոր կառավարութիւն մը հաստատեն հոն։

Անգղիա և Սպանիա չհամաձայնեցան այս մասին Գաղղիոյ հետ, և Մէքսիկայի մէջ ունեցած զօրութիւններն ետ կանչելու որոշում ըրին։

Հիմա Գաղղիա կը ջանայ այս երկու տերութիւններն իր հետ միացընելու, մանաւանդ Սպանիան։ Բսոր համար կըսուի թէ յատուկ պագամաւոր մը պիտի ղրկէ Մատրիտ, և պիտի յորդորէ Սպանիոյ կառավարութիւնը որ Մէքսիկայի ապագայ բաղդին իրաւարար ըլլալու գործին մէջ մինակ չթողու զԳաղղիա։

Անգղիա՝ Մէքսիկայի հետ ըրած վերոյիշեալ պայմանագրութիւնն առ այժմ կախ մնացած կը համարի մինչև որ կա՛մ Գաղղիա իր քաղաքականութիւնը փոխէ, կա՛մ Մէքսիկայի կառավարութիւնը փոփոխութիւն մը կրէ։ Բսոնց որն ալ ըլլայ իր ըրած պայմանագրութիւնը կրնայ գործադրել։

Գաղղիական Խաթռի լրագրին խօսքին նայելով, արդէն Մատրիտի գաղղիական դեսպանին և Սպանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին մէջ բարեկամական բացատրութիւններ եղեր են, որոնցմէ կը յուսացուի թէ Սպանիա նոր դիրք մը պիտի բռնէ Մէքսիկայի խնդրոյն մէջ և դեսպանական ճամբով գործակից պիտի ըլլայ անոր լուծմանը։

Անգղիա ալ հաճութիւն տուեր է այս դիրքը բռնելու երբոր Մէքսիկայի ժողովուրդն իր բաղձանքը յայտնելու ըլլայ։ Առ այժմ Գաղղիոյ դիտաւորութեանցը դէմ չկենալը բաւական կը համարի։

Նոյն լրագիրը լուր կուտայ նաև թէ գաղղիացիք Մէքսիկայի Խուէպլա անուն մեծ քաղաքը մտեր են՝ի ձայն ցնծութեան համայն ժողովրդին, և իրիկունը քաղաքը լուսաւորուեր է։

Գաղղիացւոյ անցած ամեն տեղերուն բնակիչներն անոնց դէմը կելլեն և իբրև ազատարար կընդունին եղեր։

Խուէպլայէն գաղղիական զօրքերը Մէքսիկա պիտի երթան։

Մէքսիկայի Ժուարէզ նախագահը սակաւագունդ բանակով մը Մէքսիկայէն մեկնած ըլլալով, կը կարծուի թէ գաղղիացիք ընդդիմութիւն մը չի պիտի տեսնեն Մէքսիկա մտած ժամանակնին։

Հռոմի գաղղիական զօրաց հրամանատար Այոյն զօրապետին Գաղղիա կանչուելուն վրայ պտրսած տարաձայն զրոյցները վերջացան Մօնիթէօր պաշտօնական լրագրին մէկ յայտարարութեամբը որ կը ծանուցանէ թէ յիշեալ զօրապետն Հռոմ չպիտի դառնայ, և տեղը Մօնթէպելլօ զօրապետը պիտի երթայ։

Հռոմի գաղղիական զօրքերն ալ նոր կազմութիւն ընդունելով՝ մեծ մասը Փարիզ պիտի դառնան։

Այս յատարարութիւնը մեծ գոհութիւն պատճառեց Իտալիոյ մէջ՝ իրրև առաջին քայլափոխ մը Հռոմի գաղղիական զօրաց բոլորովին ետ քաշուելուն։

Գաղղիական Խաթռի լրագիրն այս տնօրէնութեան վրայ յօդուած մը հրատարակած է որուն մէջ հետևեալը կը կարդանք։

« Կը յուսանք թէ քիչ ժամանակէն մեր զօրքերը Գաղղիա պիտի վերադառնան՝ քաղաքակրթութեան մեծ ծառայութիւն մը ըրած ըլլալու փառքով։ »

Խաթռի լրագրին այս խօսքը նշանակութեան արժանի համարուած է՝ մանաւանդ սա պատճառաւ որ տերութեան պաշտօնական Մօնիթէօր լրագիրն ալ իր էջերուն մէջ կրկնած է նոյն յօդուածին հրատարակութիւնը։

Աւստրիոյ քաղաքականութիւնն ալ չափաւորուած կերևի Հռոմի նկատմամբ։ Վերոնայի լրագիրը որ Իտալիոյ միութեան ջերմ հակառակորդներէն մէկն էր՝ այս օրերս բերանը փոխելով՝ կծու յօդուած մը հրատարակած է Հռոմի արքունեաց դէմ՝ ամբաստանելով թէ ապերախտութիւն ըրաւ Աւստրիոյ, և 1859ին չվճռաւ անոր հետ Գաղղիոյ դէմ։

Նոյն լրագիրը նաև կը կշտամբէ Հռոմի կառավարութեան 1848էն՝ի վեր գործած սխալները, և իրատ կուտայ Պապին որ ամենևին բան մը չյուսայ՝ ոչ հրեշտակաց գունդերէն և ոչ Աւստրիոյ զօրաց բանակներէն։ այլ՝ շուտով սահմանադրական նոր կառավարութիւն մը հաստատեն հոն։

Անգղիա և Սպանիա չհամաձայնեցան այս մասին Գաղղիոյ հետ, և Մէքսիկայի մէջ ունեցած զօրութիւններն ետ կանչելու որոշում ըրին։

Հիմա Գաղղիա կը ջանայ այս երկու տերութիւններն իր հետ միացընելու, մանաւանդ Սպանիան։ Բսոր համար կըսուի թէ յատուկ պագամաւոր մը պիտի ղրկէ Մատրիտ, և պիտի յորդորէ Սպանիոյ կառավարութիւնը որ Մէքսիկայի ապագայ բաղդին իրաւարար ըլլալու գործին մէջ մինակ չթողու զԳաղղիա։

Անգղիա՝ Մէքսիկայի հետ ըրած վերոյիշեալ պայմանագրութիւնն առ այժմ կախ մնացած կը համարի մինչև որ կա՛մ Գաղղիա իր քաղաքականութիւնը փոխէ, կա՛մ Մէքսիկայի կառավարութիւնը փոփոխութիւն մը կրէ։ Բսոնց որն ալ ըլլայ իր ըրած պայմանագրութիւնը կրնայ գործադրել։

Գաղղիական Խաթռի լրագրին խօսքին նայելով, արդէն Մատրիտի գաղղիական դեսպանին և Սպանիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին մէջ բարեկամական նաղրութիւն մը տայ Հռոմի ժողովրդեան, իր կառավարութիւնը աշխարհական մարդոց ձեռք յանձնէ, Մէրսա կարգելնալն ու անոր զուսաները ճամբէ, և իր ժողովրդեան մէջէն այնպիսի անձինք ընտրէ իր բոլորտիքը որ կրնան իր հայրապետական իշխանութիւնը ամրացընել։ Յիշեալ լրագիրը կաւելցընէ թէ եւրոպական տերութեանց պաշտպանութիւնը ձեռք բերելու և Վատիկանի վրայ սպառնացեալ փոթորիկին առաջքն առնելու համար ասկէ ուրիշ միջոց մնացած չէ Պապին ձեռքը։

Գերմանական Հեռ-Բասէլի դքսութեան և Բրուսիոյ կառավարութեան մէջ ծագած վէճը՝ որ սպառնալից կերպարանք մը առած էր՝ խաղաղութեամբ լուծուեցաւ։

Հեռ-Բասէլի դուքսը լիակատար հատուցում շնորհեց Բրուսիոյ թագաւորին։ Տուած հատուցումներուն մէջ կըսի ալ իր պաշտօնէից փոփոխութիւնը պիտի ըլլայ։

Բեդրսպուրկէն մայիս 29 թուով լուր կուտան թէ Վ. Աղեքսանդր կայսեր եղբայր Կոստանդին մեծ դուքսը Վարշաւիայի փոխարքայ անուաներ է։

Հիւսիսային Ամերիկայէն եկած լուրերը մինչև մայիս 5/17 կը հասնին։

Հարաւայնոց վիճակը օր քան զօր կը ծանրանայ։ Հիւսիսականաց յառաջադիմութեանը զլնու զօրութեամբ դէմ դրնելէ յուսահատած՝ միտ եւ գլ քաշուելու եւ աւերակէ զատ ուրիշ բան չեն թողուր եռանին։ Բոլոր քաղաքներն ու շինութիւնները կը քանդեն, և բամպակի, ծխախոտի, շաքարի և ուրիշ ամեն տեսակ բերքերու արտերն ու մթերքները հրոյ ճարակ կընեն։ Հայտէս քանդեցին նաև Սորֆոլքի մեծ նաւարանը, և վերջին օրերս հռչակաւոր եղող Մերիմակ անուն զրահաւորնաւն ալ վառօդով օդը հանեցին որպէս զի հիւսիսականաց ձեռքը չանցնի։

Հիւսիսականներն հիմա Ռիշմոնտի մօտը հասած են որ հարաւայնոց գլխաւոր քաղաքն է։

Հիւսիսային նահանգաց երեսփոխանական ժողովը՝ Միացեալ—Նահանգաց երկիրներէն գերութիւնը վերցընելու օրէնքը համաձայնութեամբ ընդունեց։

Լոնտրայէն հեռագրով լուր եկաւ թէ Բարձր. Սայիտ փաշան անցեալ երեքշաբթի օրը Փարիզէն մեկներ՝ չորեքշաբթի օրը Լոնտրա հասեր է։

Շոգեկառքէն իջած առենը Լոնտրայի Օսմանեան դեսպան Մուսուրիս պէյը, և Վ. Թագուհւոյն կողմէն զբաղուած սենեկապետ մը և մէկ քանի պետական պաշտօնակալներ զինքը դիմաւորելով ընդուներ են։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շաբաթ օրը Տաճկաց Գուրպան Պայրամի տօն ըլլալով, առաւօտեան ժամը 9ին օդոստափառ Ինքնակալը Տրմա Պահճէէն թօփ դաբուլ պալատը և անկէ փառաւոր հանդիսիւ Սուլթան Էհմէտի մզկիթը գնաց և հոն կատարուած կրօնական արարողութիւններուն ներկայ գտնուեցաւ։

Մզկիթէն ելնելուն թօփ դաբուլ պալատը դարձաւ, ուր տերութեան նախարարներն և բարձրաստիճան պաշտօնատարները պատիւ ունեցան իրենց խորին յարգանքը մատուցանելու Տորին կայսերական վեհափառութեան։

Յետոյ երիցուք ու կէսին օդոստափառ Սուլթանը Տրմա Պահճէի պալատը վերադարձաւ, Վ. ոսփորի ծովեզերեայ մարտակոցներէն և պատերազմական նաւերէն ողջունուելով։

Գրիւսելի Լ. ըման անուն լրագիրն իր մայիս 27 թերթին մէջ հետևեալ լուրը կուտայ։

« Բ. Դուքը՝ Գաղղիոյ և Ուսիոյ տերութեանց կողմանէ Գարատաղի պատճառաւ իրեն եղած դիտաւորութիւններն յարգելով՝ պ սրտք սեպեր էր Գարատաղի նկատմամբ ըրած զինուորական անօրէնութիւնները չափաւորել։ Բայց վերջին անցքերը, և մանաւանդ գարատաղցւոց նորէն Օսմանեան հողը մտնելով Սիբիզկէ վրայ յարձակումը՝ չեն ներեր Օսմանեան կառավարութեան այսուհետև վարանիլ, և կիմանանք որ Լօմէր փաշան Տերվիշ փաշան և Ատսի փաշան նորէն կարուկ հրամաններ ստացեր են Բ. Դրունէն՝ իրենց գործողութիւնը համաձայն խորհրդով յառաջ տանելու և զինուց զկրենք։ »

Վ. Լեէնայի լրագիրներն հետևեալ պաշտօնական լուրը կը հրատարակեն որ Շքօրայէն բարձր, Լօմէր փաշան Վ. Լեէնայի Օսմանեան դեսպան Հալիմաքի պէյին գրած է մայիս 15/27 թուով։

« Արդէն խմացուցի ձեր վսեմութեան թէ մեր զօրքերը գարատաղցւոց Գիէլ Բավլօվին նահանգը մտած էին, եւ թէ պատերազմ մը ըլլալու վրայ էր։ Երկու ժամ յառաջ քալելէ ետև՝ մեր զօրքերը գարատաղցւոց պատահեցան, որոնք 6000ի չափ զօրութեամբ յաջող դիրք մը բռնած էին։ Մեր զօրքերն անմիջապէս անոնց վրայ յարձակելով՝ այն դիրքէն վանեցին զանոնք։ Լեռնականները Մարթինիչ, Ուէվենիա, Շուբինա; Պլեէնա եւ Բօրսիէնի գեղերը քաշուեցան եւ քարաշէն տուներու մէջ ամրանալով կռուիլ սկսան։ բայց մեր արի զօրքերն այն տուներն ալ առին յարձակմամբ։ Գարատաղցիք ետ քաշուած ժամանակնին իրենց անցած ամեն տեղերը կրակի տուեր էին։ Եւ թէպէտ 11 դուամպտակ (1100 մարդ) օգնութիւն եկեր էին իրենց, այսու ամենայնիւ հարկադրեցան ետ քաշուելու եւ մեր զօրքերէն հալածուեցան մինչև լեռները։

« Այս կռուին մէջ գարատաղցիք 500 մեռեալ թողուցին՝ առանց հաշուելու վերուցած տարածնին։ Վերաւորելոց թիւը գոնէ կրկնապատիկն ըլլալու է։ Իսկ մեր կողմանէ 57 մեռեալ եւ 136 վիրաւորուեցանք, որոց մէջէ նաեւ գնդապետ Մուսթաֆա պէյը։ Այրած բնակարաններուն թիւը 890ի կը հասնի։ որոց 400ը

խրճիթ են։ Այլ 13/25ին մեր զօրքերը խաղաղութեամբ իրենց յաղթութիւնը ասնեցին եւ երէկ նորէն ճամբայ ելան։

Օսմանլէն մայիս 14/26 թուով Ա. Է. Էնա գրուած հեռագրալուր մ'ալ կը ծանուցանէ թէ Տերվիշ փաշան ու Աստի փաշան ալ Էլասանիայի կողմէն Գարասաղ-մտեր՝ Ա. ասսօէվիձի նահանգը դրաւեր են։

Կըսուի թէ Անգիպտոսի փոխարքայ բարձրապատիւ Սայիտ փաշան Երուսղիոյ մայրաքաղաքները պարտելէ ետեւ Կ. Պոլիս պիտի գայ։

Կայսերական հրամանաւ՝

Արդարութեան բարձրագոյն ատենին անդամ Լամին էֆէնտին Ելումտիոյ պաշտօնէի խորհրդական (միւսթէշար) անուանեցաւ։

Օգոստոսիան Ինքնակալին երկրորդ քարտուղար Մէհմէտ Էրդարութեան բարձրագոյն ատենին անդամ անուանեցաւ։

Պիհաչի նախկին գայմագամ Սահիր էֆէնտին փաշան Օվրնիքի գայմագամ անուանեցաւ։

Թրավնիքի նախկին գայմագամ Հիլմի էֆէնտին Պիհաչի գայմագամ անուանեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային Սահմանադրութեան առաջին անգամ (ազգովին) ընդունուած ու հաստատուած օրը՝ 1860 մայիսի 24՝ յիշատակաց արժանի նոր դարագլուխ մը եղաւ Հայոց համար։ Ժողովուրդն ա-նով առաջին անգամ կայսերական բա-րեխնամ և մեծաշքոր տերութենէն ընդու-նած դարաւոր արտօնութիւններուն և ի-րաւանցը էապէս տեր և պարտեալը ծա-նօթ ըլլալով՝ եռանդագին ուրախութեամբ ողջունեց զայն և ապագայ մեծամեծ բար-եաց յուսով նուիրագործեց անոր հաս-տատութեան օրը։

Ընթեալ հինգշաբթի, մայիս 24, այն նշանաւոր օրուան երկրորդ տարեդարձն ըլ-ալով, մայրաքաղաքիս շատ եկեղեցիներուն մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատու-ցուեցաւ և տեղ տեղ ալ ժամերգութեան աւարտելէն ետեւ հանդէսներ կատարուե-ցան ազգային երգերով ճառերով և ա-ղօրութեանը համար Ջերմեռանդ օրհնա-բանութիւններով։

Սիրակի օրն ալ քանի մը հազարի չափ ժողովուրդ շոգենաւներով Հիւնքեար Իսկէլէսի դացին ուրախութիւն ընելու 'ի յիշատակ երկրորդ տարեդարձի ազգա-յին Սահմանադրութեան։

Յիշեալ ազգային հանդիսին վրայ հե-տեւեալ տեղեկութիւնները կը դրէ մեզ ականատես արդոյ անձ մը։

Սամաթիոյ առջեւ սպասող Անդիոս ա-նուն շոգենաւը առաւօտեան 10ին ատենները դոյզնագոյն դրօշակներով զարդարուեցաւ, ո-րոյ մեծ կայմին վրայ Օսմանեան դրօշակը կը ծածանէր։ Սէրոյշ անուն շոգենաւն ալ կեցած էր Եէնի գաբուի նաւահանգստին առջեւ, ո-րուն բարձրաւանդակին վրայ վարդահիւս տա-ռերով սա բառերը կը կարդացուէին՝

ԿԵՑՑԷ ԱԶԳ ԵՒ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

11։15ին՝ առաջին շոգենաւը Սամաթիայէն մեկնեցաւ։ Եէնի գաբուի մօտեցած ժամանակ՝ միւսն ալ բաժնուեցաւ նաւահանգստէն, եւ երկուքը մէկ տեղ սկսան յառաջ երթալ նաւա-գարաններու եւ ազգային երգոց հնչիւններ-ով։ 12ին ատենները Գարա Գէօյի կամուրջը հասան, ուր խուռն բազմութիւն ազգայնոց անհամբեր կ'սպասէին։ Ժամը կէսին կամուր-ջէն՝ելլելով հետզհետէ հանդիպեցան Գուզ-կունճուք եւ Օրթաքէօյ ու 2ին ատենները հասան 'ի Պէյքօզ։ Հոն հանդիսականները ցա-մաք ելան, եւ մինչդեռ եկեղեցւոյն կը մօտե-նային՝ դպրոցին աշակերտներն ու աշակեր-տուհիները քաղցրանուագ երգերով դիմաւո-րեցին զիրենք։ Պատարագը աւարտելէն ետ-քը՝ ժողովուրդը կանոնաւոր շար մը կազմելով սկսաւ իր քայլերն ուղղել դէպ 'ի Հիւնքեար Իսկէլէսի։ Երբոր հովտին մօտեցան, նուագա-ծու խումբը սկսաւ ազգային երգանակը հնչե-ցընել որուն կը ձայնակցէր երգեցիկ դասը։ Նոյն միջոցին ամենուն դէմքին վրայ նոր աշ-խոյժ եւ նոր կենդանութիւն մը կը փայլէր։ Մինչդեռ Սահմանադրութիւն բառը իրենց ա-կանջներուն կը հնչէր, կեցցէներով եւ սաստիկ ծափահարութեամբ բլուրները կը թնդ-ացընէին։ Ցեռոյ հանդիսականք սկսան ցըր-ուիլ դալարագեղ մարգագետիններուն վրայ եւ զիրար կ'ողջունէին «Շնորհաւոր նոր տա-րի» ըսելով։

Կէս օրին ատենները ուրիշ շոգենաւ մ'ալ եկաւ։ Դիմաւորելու համար՝ ծովեզրը դացին նուագածու խումբը եւ երգեցիկ դասը։ Նոյն օրը կարծես մագնիսական զօրութիւն մը կար հոն, որովհետեւ քաղաքիս զանազան նաւա-հանգիստներէն խուռն բազմութիւն ազգայ-նոց բազմաթիւ նաւակներով հոն կը դիմէին, անանկ որ ներկայ գտնուողներուն թիւը 3000 'ի կը հասնէր։ Քանի չափ ատենախօսութիւն-ներ կարդացուեցան, որոնց ամէն մէկը ջեր-մեռանդ բարեմաղթութիւններ կը պարու-նակէր մեր առատագութ Վեհապետին Սուլ-թան ԱԶԻԶ-ԻԻ-ԱԶԻԶ օգոստափառ Կայսեր անդին կենաց երկարութեանը համար, ՈՐՈՑ հայրական խնամքը անսպակաս եղածէ մեր Ազ-գին վրայէն, եւ այսուհետեւ ալ միշտ անսպա-կաս ըլլալուն քաջայոյս ենք։

Ատենաբանութիւններէն վերջը՝ դաշտա-յին պարահանդէս մ'ալ տեղի ունեցաւ, որով աւելի գեղեցկութիւն մը առաւ տօնախմբու-թիւնը։

Այն օրը ամենուն աչուքները՝ ազգասի-րութեան բոցովը կը վառէին եւ դէմքերնին արտաքոյ կարգի ղուարթութեամբ մը կը փայ-լէր։

Զքնաղ եւ սրտաշարժ էր տեսարանը, ո-րովհետեւ հազարաւոր հայ սրտեր մի եւ նոյն գաղափարով ժողովուած եւ մի եւ նոյն զգայ-մամբ վառուած՝ գեղեցիկ յոյսեր կուտային ազգային յառաջադիմութեան համար։

Դիտողութեան արժանի կէտը սա է որ այնքան խուռն բազմութեան մէջ ամենա-փոքր անկարգութիւն մը անգամ չծագեցաւ, որով ստուգուեցաւ թէ Հայուն գլխաւոր յատկութիւններէն մէկն ալ բարեկարգու-թիւնն է։

Սա ալ չմոռնանք յիշելու որ այս տարուան Բ. տարեդարձի յիշատակն ալ քանդակ-ուեցաւ այն ծառին վրայ՝ յորում անցեալ տա-րի վորագրուած էր Ա. Տ-ԷԷ-ԷՏ ԱԶԳԱՅԻՆ Ս-Հ-ՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. 1861 Հայ. 24։

Երեկուան ժամը 9ին հանդիսականք մէկ տեղ ժողվուելով սկսան յառաջ երթալ դէպ'ի նաւամատոյց։ Առջեւէն կերթար նուագածու խումբը երգեցիկ դասուն հետ մէկ տեղ։

Շոգենաւ մտնելու ժամանակ փոքր դժ-[illegible] մատահեցաւ։ Դաւամատու-ցին մէկ ծայրէն դերան մը վերթելով նոյն ծայրը ջուրին մէջ իջաւ, եւ վրան գտնուողնե-րէն ոմանք ետ փախչելու ժամանակ չդըտ-նելով ծովը թափեցան։ Իսկոյն վեր առին զանոնք եւ շոգենաւերուն մէջ տանելով պէտք եղած խնամքը մատակարարեցին։ Այս դէպքին վրայ՝ ընդհանրութեան ուրախու-թիւնը վրդովեցաւ։ Թրջողներէն ոմանք սոյն տրամութիւնը փարատելու համար՝ փութա-ցին ազգային երգոց սկզբնաւորութիւնը ի-րենք ընելու։

Ժամը 10ին երեք շոգենաւները ճամբայ ելան նուագարաններու եւ ազգային երգոց հնչիւններով, որոնց վոսփորի գեղածիծաղ ափունքը արձագանք կուտային, եւ խուռն բազմութիւն ժողովրդեան ծովեզրը կը դիմէր։

Վերադարձի ժամանակ՝ Սամաթիոյ եւ Եէնի գաբուի ծովեզերեայ զբօսարաններուն մէջ հրախաղութիւններ եղան։ Ասանկով աւարտեցաւ նոյն աւուր չքնաղ հանդէսը, ո-րուն յիշատակը անջնջելի պիտի մնայ Հայ սրտերու մէջ։

* *

Լրագրոյս Խմբագիր-Տնօրէնը շաբա-թի մը չափ մայրաքաղաքէս բացակայ ըլլա-նելով՝ Սիկոմիդիա եւ Ազմանշ ուղե-ւորութիւն մը ընելու պատճառաւ, պարտք կը համարի հրապարակաւ ներկայացունել Ազգին ինչ դիտողութիւն որ ունեցած է Սիկոմիդիոյ պէս մեծ վիճակի մը գաւա-ռագլուխ քաղաքին եւ Ազմանշու վանից վը-րայ։ Մանաւանդ առաջինը ժամանակէ մը 'ի վեր բաւական նիւթ մատակարարած ըլ-ալով ազգային լրագրաց մէջ զանազան զրոյց-ներու, կարծենք աւելորդ չըլլար այն զրոյց-ներուն ինչ աստիճանի կարեւորութիւն ունենալը ցոյց տալ։

Դժբաղդաբար՝ ճշմարտութեան պար-տաւոր եղած հարկերնիս վճարելու համար պարտաւորեալ ենք ըսելու թէ այս մեծ դա-ւառին գլուխը՝ Սիկոմիդիա՝ այսօրուան օրս բարոյապէս մեռելութեան մէջէ, եւ իւր երկու սեռի զաւակաց դպրոցները ե-թէ գոյ է չըսենք, եթէ մեռած է չըսենք, իւր հոգեւոր Հովուին եւ Սիկոմիդիոյ երեսփոխանութեան պատուոյն ակնածել-նուս համար է միայն։ ապա թէ ոչ՝ ինչ-պէս որ անձամբ տեսնելու դժբաղդութի-ւնն ունեցանք, եւ ինչպէս որ քանի մը ազգասէր անձինք իրենց տխուր դիտողու-թեամբը մեզ տեղեկացուցին, այսօր տա-ռիին աւելի է որ ամբողջ քաղաքը ու-սումնական ծարաւի մը մէջ կը տառապի, եւ ժողովրդէն ոմանք՝ առ'ի չգոյէ կանո-նաւոր հայ վարժարանի, իրենց զաւակ-ները՝ արու կամ էգ՝ բողոքակրօն հայոց դպրոցը կը խրկեն եղեր։ Կը յիշեն թեր-եւս ազգայինք որ Սիկոմիդիոյ Լուսա-ւորչեան վարժարանը՝ քանի մը տարիէ 'ի վեր՝ հոգաբարձութեամբ քանի մը ազգասէր պարոններու՝ դովելի յառա-ջադիմութեան վիճակի մը մէջ կը գտ-նուէր։ Ոչ միայն մասնաւոր նամակներ, այլ եւ ականատես ուսումնական անձինք բերկրութեամբ սրտի կը յիշէին մեզ դայն, եւ կը գովէին անձնուէր դասատուաց եւ հոգաբարձուաց ջանքն ու եռանդը։ Մենք ալ առիթ ունեցանք այն ատենները գո-վութեամբ յիշատակել ասոնք Պասիսի մէջ։ Ի՞նչ է ուրեմն այսօրուան մահահան-գոյն թմբրութեան պատճառը։ Միթէ Սի-կոմիդիոյ հասարակութիւնը կը զլանայ իւր որդւոց մասաւորական հացագինը։ Մի թէ նոյն հոգաբարձութիւնը եւ նոյն դա-սատուները չկա՞ն։ Միթէ եկամուտի դրա-նեն ամենը մեկմտոց գոցուեցա՞ն։ Մի թէ ազգատեցութեան ոգեցութիւն մը կայ որ արգելք կըլլայ նոյն ընթացքը շարու-նակելու։ Մի թէ իւր հոգեւոր գլուխ Գեր-Տ. Ստեփաննոս Ս. արքեպիսկոպոսն իւր ժողովրդոյ ուսմամբ եւ կրթութեամբ զարգանալը չուզե՞ր։

Ասոնք համառօտիւ բացատրելու հա-մար կրնանք ըսել թէ բարեբաղդաբար Սիկոմիդացիք՝ գոնէ ամենամեծ մասը՝ միշտ պատրաստ են՝ ինչպէս որ հաւաս-տեցին մեզ՝ իրենց զաւակաց դաստիարա-կութեանը համար չմնայել որ և է նիւ-թական օգնութիւն։ Նոյն հոգաբարձու-թիւնը վարող անձինք դեռ կան, և անձ-[illegible] հետ կրնան անշուշտ իրենց դէմ անդուռն բերնով վայրաբա-նողներուն, և փառք կը սեպեն այն կեր-պով վարձատրուելնին, որուն վարագոյրը կուզենք գոց պահել, բայց չենք ուզեր լռութեամբ անտես ընել նաև անձնուէր դասատուաց անցեալ վարձուցը տարիէ մը 'ի վեր հատուցուած չըլլալը, պատ-ճառելով որ անխնամ դպրոցի մը մէջ չեն ուզած պաշտօնին շարունակել։ Եկա-մուտները նոյն են, և թերեւս առաւելու-թիւն մ'ալ ունին։ Սակայն դժբաղդաբար քանի մը անձինք՝ որ ժողովրդեան վրայ ուղղակի կամ անուղղակի, օրինաւոր կամ ապօրինաւոր միջոցներով ազդեցութիւն ունեցեր են, և ինչպէս որ առհասարակ ամէն բերան կը յիշեն, սրբազան Առաջ-նորդին անմիջական յարաբերութեամբը զօրացեալ՝ այսօրուան դպրոցական մեռե-լութեան վիճակին պատճառ եղած են, և այն ալ Սիկոմիդիոյ պէս մեծ գաւա-ռի մը մայրաքաղաքին որ բոլոր վիճակին հայելի պէտք է ըլլայ։

Ա. երջապէս ինչ որ մինչև ցարդ գրուած էր ազգային լրագրաց մէջ, ըստ մեծի մասին դառն ճշմարտութիւններ ըլ-ալով, բոլոր ճշմարիտ ազգասիրաց խորին ցաւոց պատճառ են։ Ըստ մեզ այսուհետեւ օրս մէկ բան միայն կը պակսի Սիկոմիդի-ոյ մէջ, այն է սէր և միութիւն, որ գա-դափարաց հակակրութիւնը վերցընէ և հին գլուխները նորերուն հետ համաձայ-նեցընէ։ Դժբաղդաբար չէ թէ մինակ Սիկոմիդիոյ քաղաքը, այլ բոլոր վիճակը ղուրկ է հոգևոր միխիթարութեան քա-րոզիչներէ, որուն պէտքը այնչափ զգալի եղած է յիշեալ մեծ վիճակին մէջ։ և. ե-թէ այս մասին ամէն կողմէ եկած գան-գատները Պասիսի մէջ ընդունինք, ա-մէն անգամ երկար էջեր պէտք է նուիրենք անոնց։ Այսու ամենայնիւ քաջայոյս ենք, որ Սիկոմիդիոյ ողբալի վիճակին վերջ մը տալու համար պէտք եղած բարեկարգու-թիւնները անօրինելու չկրնար այլ եւս վարանիլ Գեր։ սրբազան Առաջնորդը։ Եթէ պատիժ մըն էր մինչև ցարդ այս ընթացքը, անտարակոյս ենք որ բաւական խրատ համարելով, սրբազան Հօր պատուիրանացը համեմատ՝ Սիկոմիդիոյ երես-փոխանութեան յետադէմ բամբասուածմանն ալ վերջապէս կը դնէին ժողովրդեան օրինաւոր փափաքանացը, որուն արձագանգ և թարգման են իրենց մէջ եղած քանի մը ուսումնասէր անձինք, և կարելի ե-ղած զոհերը յանձն կառնուն այս անկար-գութեանց վախճան տալու համար, եթէ հասարակութեան հայր կոչուիլ և անոր շնորհակալեացը վրայ իրաւունք վաստակիլ կուզեն։

Ամենայն վանուց վրայ խօսելով, դըլ-խաւորաբար երկու՝ կէս կայ ուշադրու-թեան արժանի։ այն է ուսումնարանը և վանքին վարչութիւնը։

Մենք քանի մը տարի առաջ ալ նոյն մեծահուչակ վանուց այցելութիւն ընելու առիթ ունեցած ըլլալով, այսօրուան օրս ալ մի և նոյն վիճակին մէջ կը տեսնենք ուսումնարանը։ այսինքն՝ ոչ յետսխաղաց վիճակի մէջ, այլ անշարժութեան մէջ, որ դպրոցական վիճակի մը նկատմամբ մի և նոյն նշանակութիւնը ունի, մինչդեռ ամէն դիւրութիւն և միջոց ունենալովը կրնայ հիմակուընէ աւելի թուով աշա-կերտ պարունակել և աւելի կարգաւորեալ եղանակաւ ուսմունք մատակարարել։ Այս մասին մեր դիտողութիւնները յայտնած ժամանակնիս, ընդհանրապէս Աղկեղեցւոյ շինութիւնը պատճառանք բերին մեզ, ո-րուն հինգ վեց տարիէ 'ի վեր խօսքը կըլ-ալ և վանքին հիմնական բարեկարգու-թեանը ամենամեծ խոչընդոտ մը սեպուած է։

Ընդունելի է սակայն՝ որ վանքին մէջ ընդհանրապէս ուխտաւորներուն սի-րելի հիւրընկալութիւն մը երբէք չեր-նայուիր, և որով մենք ալ պատուեալ ըլ-ալով՝ հրապարակաւ շնորհակալ ըլլալու պարտքերնիս կը մատուցանենք հոս, թէ և կը փափաքէինք որ այս շնորհակալու-թեան չափ՝ Վանքին մէջ հիմնական բարեկարգութիւն մը տեսնելով ալ ու-րախ ըլլայինք։ բարեկարգութիւն մը՝ որ բանիբուն միաբաններով և պաշտօնեայնե-րով կրնայ ըլլալ, որոնցմէ դժբաղդաբար պուրկ է վանքը։ Արժանապատիւ Տ. Մելքիսեդեկ վարդապետը վանքին հոգին է կրնանք ըսել, և իւր պարտաւորութենէն դուրս ազարակային ծանրատարուկ հո-գերով ալ բեռնաւորեալ է, դորս միայ-նակ ամենայն անձնանուիրութեամբ կը տանի։ Այս հոգը աւելի աշխարհականի մը վերաբերութիւն ունի, և ընդհանրա-պէս խօսելով, որչափ որ Ամենաշու վանքը ազգային ուրիշ վանօրէից հետ համեմա-տելով՝ ամենէն բարեկարգեալը կը սեպուի ըստ մասին, բայց իւր գանուած դիրքին, իւր միջոցներուն և իւր եկամուտի ազ-դիւ ընելուն նայելով՝ արդի վիճակը հիմ-նական բարեկարգութեանց և մեծ կա-տարելութեանց կարօտ և ընդունակ է։

Ահա՛ մեր դիտողութիւնները որ հա-մառօտիւ կը յայտնենք հոս, և չենք յու-սար որ ողջմտութեամբ և անկողմնապէս դիտողութիւն ընող մը այս հիման վրայ չկանգնէ իր տեսութիւնները։ Մինակ-լութիւնիս մեծ է որ ազգային Սահմա-նադրութեան անօրէնութեամբը՝ անշուշտ զոհացուցիչ բարեկարգութիւններ պի-տի ունենայ այն երեւելի վանքն ալ, մա-նաւանդ ունեցած մեծ կարեւորութեանը նկատմամբ՝ թէ՛ իրրև ժառանգաւորաց դպրոց իւր ուսումնարանին մէջ, և թէ՛ իրրև հաշակաւոր ուխտաւորաց իւր ներքին ու անտեսական վարչութեանը մէջ։

Մուշէն հետևեալը կը գրեն մեզ։

«Արժանայարգ խմբագիր տնօրէն։

«Պատուական Մասիս լրագրոյդ 20 փետրուար 519 թուոյն միջոցաւ մերս Մշոյ սուրբ Կարապետի վանուց վիճակին վրայ հրատարակուած ազգային յօդուածը՝ զոր նամակագիրը 'ի Պոլսոյ և 'ի Մշոյ բարեզգաց հոգւով ազգայնոց օգտին՝ լուսաւոր բարեկարգութեան և յառաջադիմութեան աղնուալից եռանդով ձեզ հաղորդած, և դուք ալ հրատարակելով ձեր անհրաժեշտ պարտքը կատարած էիք՝ կարդալով ուրախ եղանք։ Անշուշտ օգտակար է։ ազգ որ ոչն է մեզ հակառակ՝ 'ի մեր կոյս է»։ Ուստի մեր բուն դիտաւորութիւնները, մերնախարթուն ղգայմանց թարգմանութիւնքը հրապարակաւ խորին շնորհակալութիւններս մատուցանել, որք լաւագոյն առիթ տուին նուաստս՝ անկողմնաւէր ոգւով ճշմարտութիւնը սքանչանաց մութ ամպերու տակէն դուրս հանելու, որք մանաւանդ ժամ պատեհ շնորհեցին հայրենակեղ սրտիս վրայ ճշնշուած գիտակցութեան անսխալ ձայնը վերցուցանելու՝ ձեր ազգու ձայնովը որ ազգային է և միանգամայն ճշմարտութեան ձայն։ Սիրելի էր շատ, եթէ արդոյ նամակագիրները ճշդութեան սեղմեալ սահմանէն չհեռանալով՝ դիտակաւ նկատելի իրողութիւններն ալ խոշորացուցով նկարագրելէ զգուշանային։ բայց և այնպէս օգտակար կը համարինք դարձեալ, և կը յուսանք որ մեր ձայնն ալ տեղի պիտի ունենայ ձեր հիւրասէր թերթին մէջը, մենք որ ո՛չ խոշորացուցիւ և ո՛չ ալ դիտակաւ հեռուէն եկեր ենք նկատելու, այլ ինչ որ աչքերնիս սորվեր և երկար դիտողութիւններս նշանակեր է՝ անոնց նկարագիրը ճշդիւ կը հանենք յանուն ճշմարիտ հայրենասիրութեան, վասն զոյ և ուշադրութեան կը հրաւիրենք մեր ողջամիտ ազգայինքը, թող մտիկ ընեն։ Այո՛ ստոյգ է։ Մշոյ սուրբ Կարապետի հռչակաւոր վանքը շատ տեղէ շատ բարեպաշտիկ ուխտաւորներ կընդունի, և բաւական նուէր դրամական, այնպէս և այնչափ՝ որ բնիկ ձեռք մը կը հաւասարէր զայն ծախուցը, և օտար ձեռք մը հաւասարակշռութիւնը կորսնցնելէ ետքը, վանքը պարտուց ներքեւն ալ ծռեցուց։ եթէ տեղացին կը վատներ նէ յուսմէտաս, դրսեցին գո՞նէ պէտք չէ՞ր մնան ու երն ի բարու հաւասար բերել։ ատ տեղ գաղտնիք մը կայ զոր միայն Սահմանադրութեան զօրութիւնը կրնայ լուծել, որուն միաբանութիւն ուխտին խանդակաթ հոգւով գրիլ կուզէ, և այժմեան օրբաղան Առաջնորդնիս իբր յօձէ և 'ի քարէ յայնմանէ կը խորշի և շատ ալ հեռացաւ։ Այո՛, ստոյգ է։ Ուշ, Խնուս, Պուլանըխ, մենք հոս կ'աւելցընենք Զուխուր, Դաշտ, Վարտո, Ղապաղճուր թեմեր ունի Ս։ Կարապետի վանքը, յորոց տարեկան արմտիքէն ըստ բերման տարւոյն պտղի անունով 'ի մանաւորի բաժին կը հանուի Ս։ Կարապետի վանքին և չուրացուիր։ բայց ծախուին ու անոնցմով բոլոր ծախքերը առատապէս հոգացուին չգիտենք։ միայն գիտենք որ այլ ներքին և արտաքին հարիւրաւոր ծախքերէն 'ի զատ ամեն տարի մեծ գումար մ'ալ հայ դնելու տալով հաղիւ 'հաղ կը բաւականանայ (չար սովորութիւն ըսե՞նք) ամեն օր հազարաւոր մարդիկ ձրի կերակրելու։ Մենք հիմայ Աղգին հաշիւ տալու չենք եկեր։ ուզած՝ ատեն կ'տրուի իրեն, վասն զի իւր տունն է, և իշխանութեանը հետ պարտաւորութիւն ալ ունի իր ուշադրութիւնը միշտ անոր վրան պահելու։ Ս։ Կարապետի վանքից հարստութեան խոտղիչ թռուցիկ համբաւոյ լուրերովն էր արդէն որ ոմանք՝ յուզեալ 'ի կրից արծաթասիրութեան՝ տագնապեցան իշխանութիւն առնուլ և վազել անոր մէջ վաղած ոսկիի աղբիւրէն ջուր առնուլ և լոյս 'ի յաչս։ և եթէ ծարաւ ալ չդարձանէ՝ գոնէ այնչափ սաստիկ ցուրտ չգտան սրտերնուն տապը միանգամայն զովացընելու։ քաջ էր Կեսարացին։ մինչև ակը ցամքեցուց ջուրը։ բայց նայինք անխնայ ձեռնադրութեամբն ալ իր ծարաւը պիտի կընայ շիջուցանել։ Այո, ստոյգ է։ այսօր քսանի չափ վարդապետ ունի Ս։ Կարապետի վանքը։ Ազգային Սահմանադրութիւնը պէտք չէ յիշել հոս, վասն զի յաչս սրբազան եպիսկոպոսին անիկայ քանի՞ արժէք կընայ ունենալ։ գաղտնի և անվաւեր կերպիւ երկու հատ ալ ձեռնադրութեամբ կրկնապատկեց յիշեալ թուոյն վրայ և համարեցաւ 'ի թողութիւն մեղայ աշխարհի, և ըստ խաւար 'ի տգիտութեան եղելոյն։ ով լուսեղէն ոսկի, ամեն խաւար կընայ քեզմով փարատիլ, մանաւանդ մինչ Կեսարացի Սրբազանին ձեռքին մէջը լինաս։ Դամակադիր արդոյ և լուսաւոր անձերէն ներուի մեզ, խաւարը լուսոյն յաղթանակելու ելեր է, ոգէտ և անպարկեշտ համբաւուած միաբանութիւնը՝ լուսաւոր և պարկեշտ ձեւացած Առաջնորդի մը խաւարային անկարգ գործոյ դէմ կը կռուի, ամենն ալ իրարմէ տգէ՞տ եղած կրլան։ Լիսկանայր ներում չառած շարունակենք խօսքերնիս, թէ ողջոյն հայաբնակ կլիմաները միշտ ցոլբեկի լուսով են, և միայն Մշոյ գաւառաւոր հովիւքնին վրայ ցորեկը գիշեր ունի իրեն կցորդեալ։ անարդենք այս գաւառը, մեղադրենք որ Հայաստանին էն խիստ թշուառ անկիւնն է ինկած, և գառնանք յանդիմանութեան տուեր յարուցանենք ցորեկուան մշտալոյս հսկայ աստղին բոլորտիքը՝ որ մեր բնակութեան գունտին մէկ երեսը լուսաւորած ատեն միւսը կը թողու խաւարին մէջ լողալու։ Այսօր Հայոց լուսաւորութեան արփւոյն ակը որ Պոլսոյ կեդրոնին մէջը գետեղուած կը համարուի, և գոգցե՛ս արևը արևմուտքէն սկսեր է իւր ճառագայթները հայաստանցւոց մութ անկիւնները ցոլացուցանելու, այսօր կըսեմ, այդ լուսաւոր որդիքը չե՞ն որ խաւարեալ ու լուսաւորեալ, հակաահմանադրական և սահմանադրական տիսղբոններով իրարու ճակտին պակ կը կապեն։ հիմա աշխարհի առջև մեղաւո՞ր եղաւ Ս։ կարապետի միաբանութիւնը, որ իր լուսաւորեալ ընտիր անդամոց հետ քանի հատ ալ դրագիտութեան երկաթի դարուն ծնունդներն ունի։ Ս։ Կարապետի միաբանութիւնը ո՛չ վանքին հասոյթները գերդաստաններու կը ծառայեցընէ, և ոչ ալ մերձաւոր արևակից ունեցողը՝ իր անձնականէն պատահական դոյզն կարեկցութիւնները անոնցմէ կաղահէ։ ստոյգ է։ բայց և ստոյգ է թէ լուսաւորչական հայոց կղերին լրութիւնը 'ի սպառ աշխարհ ելեր ալ ծագողը՝ ուրացած է և բնական գթոյ դուռը ընդդէմ նոցա գոցած, և միայն Ս։ Կարապետցի՞ն յանդգներ է այս Աստուածընդդէմ կարեկցութեան դուռը բաց ձգելու։ այո՛ և հարիւր անգամ այո՛, խարոյկի վրայ յաձիւն դատուելու արժանի է, և ոչ միայն վատահամբաւելու։

Մնացեալը հետեւեալ թուով։

Տրապիզոնէն ալ հետևեալը կը գրեն։

Արժանայարգ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ։

Տրապիզոն 8 մայիս 1862

Այս անգամ ալ ցաւօք սրտի գրիչը ձեռք կառնունք ձեր ազգասիրութեան համառօտ ծանուցանել որ տեղւոյս ազգային գործերը բոլորովին անկարգ ընթացք մը ունին։

Մեր Գերապատիւ առաջնորդ Հօր անձնուէր աշխատութիւնները եւ ազգօգուտ յօժարութիւնները ոչ սակաւ յոյսեր տալով յաջող ապագայ մը մեզ կը յուսացընէին, եւ իրօք ալ այն ցանկալի ժամանակին արժանացանք, բայց աւաղ զի վաղամեռիկ եղաւ մեր ուրախութիւնը, վասն զի մէկ քանի շահասէր եւ ինքնահրաւէր անձինքներէ բաղկացեալ քաղաքական տիսղոսով ժողովք մը ազգիս բարիք ընելու դիտաւորութեամբ՝ անոր հակառակը կը գործէ, եւ ամեն մէկը իւր շահասիրութեան անյագ բաղձանքը 'ի գործ դնելու կը ջանայ եւ այն, եւ այն։

Սակայն ամեն անկարգութեանց վերջ տալու փրկաւէտ Սահմանադրութեան ձայնը որն որ քիչ ժամանակ առաջ մեր սրտերը հրճուեցուցեր էր, երբ սկսաւ գաւառաց վրայ իւր հրահանգներուն արձագանգը տալ, այն ատեն առաջնորդ Հօր ջանիւքը կարելի եղածին չափ քուէարկութեամբ անոր համաձայն ժողովքներ կազմելով, ազգիս պայծառութեանը միջոցները սակաւ առ սակաւ ձեռք առնուլ սկսանք։ Բայց սահմանադրութեան թշնամիները որ մինչեւ անոր գործադրութեան ատենները լուռ կնստած էին, երբ անոր ազգու միջոցները զգացին, սկսան երկպառակութեան սերմանել եւ իրօք ալ քիչ ժամանակէն իրենց նպատակին հասան։ վասն զի, հաղիւ հազ տեղւոյդ վարչութեան խանդարմանը գուժը հոս հասեր էր, եւ ահա ասկից բարեպատեհ առիթ չկայ ըսելով, ալ աւելի սկսան իւրեանց եպերելի կամքը յառաջ տանիլ։ Իրենց ղբաղմունքը եղան անիրաւութիւնք, զրկողութիւնք, տիրաբար իշխանութիւնք եւ ազգիս պատիւը եւ համարումը նսեմացնող գործողութիւնք։ հետեւաբար մնացորդ խորհուրդներն ալ խանգարելով ամեն բան ըստ հնոյն վերոյիշեալ մէկ քանի անձանց ձեռքը մնաց։ Ասոնք՝ Առաջնորդին ալ ազդեցութիւնը կոտրելու եւ ամեն գործ իրենց ձեռքը մնալու համար առաջարկեցին իրեն որ բնաւ ազգային գործերու չխառնուի, եւ աւելի վստահ ըլլալու համար ստորագրութիւն մ'ալ պահանջեցին, որն որ Գեր. առաջնորդը յակամայից բռնադատեալ եւ յերկուց չարեաց փոքրագոյնը ընտրելով տուաւ, թէպէտ եւ գիտէր որ այս բանը պակասութիւն մ'է, սակայն խաղաղութիւնը հաստատելու համար յանձն առաւ։

Ընթերցողին զարմանալի պիտի երեւին այս բաները, բայց թող չզարմանայ։ վասն զի, այս անկարգութեանց մօտ եղողը լաւ կընայ չափել ասոնց ասփիճանը։

Տրապիզոնցի Սարգիս աղային Սամսունի մէջ ազգիս ըրած անպատուութիւնը՝ ձեր պատուական լրագրոյն մէջ կարդալով՝ ալ աւելի լաւ կրնաք իմանալ որ եթէ մի միայն մէկ անձ մը համարձակեցաւ ազգիս պատիւը ոտքի տակ առնուլ, եթէ մի միայն Տրապիզոնցի մը կարողէ այս բանը ընել, արդեօք անոր նման տասը անձինք ի՞նչ մեծամեծ չարիք չեն կարող ստեղծել, ընթերցողին կը թողունք երեւակայել։

Ձեր ազդօգուտ լրագրոյն մէջ մերթ ընդ մերթ այլ եւ այլ գաւառաց ժողովներուն եւ ժողովքներուն յառաջ բերած ընտիր եւ ազդօգուտ արդիւնքները կարդալով՝ մեր սրտերը չարաչար կը վիրաւորուին, տեսնելով որ մենք դոնէ անոնցմէ մէկն ալ չունինք։ սակայն յոյս ունինք որ Սահմանադրութեան քիչ ժամանակէն վերահաստատուելովն այս անկարգութիւնները վերջ կը գտնեն, որուն համար բարեմաղթու եմք առ Տէր յամենայն ժամ։

Մնամք եւ այլն

Գաւառական վարչութեան
ժամանակ քաղաքական եւ թաղական ժողովք

Մ։ Յովհաննէս	Մկրտիչ	Մ։ Պալլի
Աւետեան։	Մնացականեան։	Խուչատուրեան։
Մ։ Սարգիս	Մ։ Պողոս	Յովհաննէս
Մ։ Յակոբեան։	Ճգնաւորեան։	Ճգնաւորեան։
Մ։ Միքայել	Աբրահամ	Կարապետ
Շէհրիկեան։	Պոյաճեան։	Եղիազարեան։
Սողոմոն Յ։	Ատենադպիր	
Ռիզեան։	Թովմաս Խաչատրեան։	

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս Պաղատու թաղն անցեալ հինգշաբթի օրը ցաւալի անկարգութեան դէպք մը պատահեցաւ, որուն վրայ հետեւեալ տեղեկութիւնը կը գրեն մեզ յիշեալ թաղէն։

«Մեծարգոյ խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ։

«Այսերկրական բարեխնամ կառավարութեան բարձր հրովարտակին շնորհիւը թաղիս դպրոցին շինութիւնը սկսելով գործերնիս առաջ տարած ատենիս, շարունակայ տաճիկ բնակիչներն ալ շէնքը իրենց վնասակար դատելով՝ Բ։ Դուռը քանի քանի անգամ ձանձրացուցեր էին, և հետեւաբար մայիս 23 չորեքշաբթի օրը հրաման եկաւ կառավարութենէն որ շինութիւնը առժամանակեայ կերպով դադրի։

«Մենք այս տագնապին մէջ էինք, մինչդեռ հետեւեալ առտուն մայիս 24 առաւօտեան ժամերգութեան ատեն 50-60 ի չափ տաճկի կանայք ձեռքերնին մէկ մէկ գաւազան առած շէնքին մէջ մտնելով՝ ով որ գտան՝ սկսան դանակոծել եւ դժոխային աղաղակներով պոռչտալ։ Աղաղակին ձայնը եկեղեցին հասնելով, քահանայներէն ու թաղական խորհրդի անդամներէն ու եկեղեցւոյն ժամկոչներէն քանի մը հոգի եկեղեցիէն դուրս ելան դուռը դոչուին պատճառն իմանալու։ Սոնք երբոր շինութեան տեղը մտան, կանանց բաղմութիւնը մոլեգին աղաղակու և հայհոյութիւններով սկսան ատոնց վրայ յարձակիլ, ու առ շէնքը մենք չպիտի թողունք ձեզի որ շինեք, ըսելով, սկսան գաւազանները իջեցընել որոնց որ կը պատահէր, և անոնցմէ մէկուն՝ Մանի Ճամթուրաճի Ստեփան աղային՝ գլուխն ալ պատռեցին և հետեւարար սկսան փորուած հիմերը քարով ու հողով լեցընել և շէնքին համար պատրաստուած նիւթերը աւրել աւրշրշելել։ Այս կռիւը կէս ժամէն աւելի տեւեց մինչև որ ոստիկանութեան զինուորներն հասնելով կանանց ամբոխը ցրուեցին։ Յետոյ տեղւոյս ոստիկանութիւնը գանակոծեալներն ու վիրաւորեալ Ստեփան աղան իւր պաշտօնատեղին տանելով՝ եղած անցքին տեղեկագիրը շինեց և մէկ տեղ ոստիկանութեան գուռը խրկեց։ Եւ նոյն տեղէն ալ թաղիս տաճկաց խմամը կանչուելով պէտք եղած հարձափորձը ըլլալն ետքը՝ յիշեալ խմամին պատուիրուեցաւ որ նոյն ամբոխը կազմող կանանց անունները թուղթի մը մէջ վրայ զատ զատ նշանակելով յառաջիկայ չորեքշաբթի օրը ոստիկանութեան դուռը տանի։»

Մնամք եւայլն։

Պատատ 26 մայիս 1862

* * *

—Մերիկայի Միացեալ—Սահմանադաց մէջ շարունակուած պատերազմին պատճառաւ յիշեալ երկիրներէն Եւրոպա ծը խախտ երթալն ալ արգելուելով, Տաճկաստանի ծխախոտին դուռ բացուեցաւ Եւրոպա երթալու։ Այս բերքն ալ բամպակին պէս եւրոպացւոց ամենահարկաւոր պէտքերէն մէկն ըլլալով՝ թէ՛ կառավարութիւններուն և թէ՛ ժողովրդոց ուշադրութիւնը դրաւած է այս վիջոցին։

Մերիկայէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Միացեալ—Սահմանադաց մէջ ծխախոտ մշակողները որոշեր են որ անցեալ տարուան ծխախոտի բերքերն այրեն բնաջինջ ընեն, որպէս զի հիւսիսա[illegible] բերքերէն ալ յոյս չկայ, վասն զի պատերազմին պատճառաւ մշակութիւնը դրեթէ բոլորովին երեսի վրայ մնացած է։ և եթէ տեղ տեղ քիչ մը մշակութիւն ալ կայ, ան ալ հազիւ տեղական գործածութեան կը բաւէ։ Ծխախոտ մշակող գաւառները գլխաւորապէս Վիրճինիի Ռէնթուքիի և Թէնէսէի նահանգներն են, որոնք պատերազմի ասպարէզ եղած նեւ անթիւ զօրաց բանակներէ ոտնակոխ կըլլան։ Պատերազմէն հեռու գտնուող գաւառներն ալ՝ ցորեն և եգիպտացորեն մշակելու հարկադրուած են։

Ռուսիա կղզւոյն, Պրեզիլիայի ու Եգիպտոսի մէջ ալ ծխախոտի բերքը նուազ էր անցեալ տարի։ այս տարի ալ դարձեալ առատ հունձք չհոստանար, ուստի այս վերջին երկիրներէն ալ եկեղեք ծխախոտի բերքը հազիւ տեղական պիտոյից կը բաւէ կրսեն։

Պաղեստինի 10 միլիոն հօխայէն աւելի ծխախոտ կը դնէ Մերիկայէն։ Ընդհանուր 15 միլիոն հօխայէն աւելի։ թողունք ուրիշ տերութիւնները։ ուստի տարակոյս չկայ որ պիտի հարկադրին Մերիկայէն պակասած ծխախոտը Տաճկաստանէն լեցընելու։

Չարկ չէ ըսել որ այս անակնկալ կաթուածութիւնը հարստութեան նոր աղբիւր մը պիտի ըլլայ Տաճկաստանի երկրագործներուն՝ թէ որ գիտնան օգուտ քաղել։ Այս ալ իրենց ջանքը բաղմապատկելով, և ծխախոտի մշակութիւնն ընդարձակելով կընայ ըլլալ։

— Անցեալ շաբթու ոստիկանութիւնը քանի մը խաբեբայ գողեր բռնեց, որոնք սուտ՝ քարեր անդամանդի տեղ կը լեցընելով միամիտ մարդիկ խաբելու ելեր էին։

— Մարսիլիայի Սէն Նիքօլա բերդին մէջ այս օրերս դիւրավառ հեղուկ մը փորձուեցաւ՝ Փարիզի քիմիագործներուն մէկէն հնարուած։ Հեղուկը պարունակող արուակը հրազէնով կոտրուելուն պէս՝ հեղուկը ծաւալեցաւ ու շրջակայներն ինչ որ կար նէ այրեց մոխիր դարձուց։ Հետեւեալ օրը նոր փորձ մը եղաւ խիստ գոհացուցիչ կերպով։ Խոշոր փայտի հատորներ իսկոյն այրեցան եւ մինչև գետինը 40 սանթիմէթրի չափ խորութեամբ կիր դարձաւ։ Այս հեղուկը՝ որ հին ժամանակի յունական հուրին պէս բան մըն է, մնամէջ ռումբերու մէջ լցուելով կրնայ թշնամի նաւատորմիղ մը այրել։

—Միտիլլի կղզիէն լուր կուտան թէ մայիս 14/26ին Օսմանեան Զէրնիկ նաւ մը յիշեալ կղզիէն Այվալը դացած ժամանակը, Բաֆլայի առջևները ձկնորսի նաւ մը վան գացեր է ուր ծովասպառակով, որոնք Զէրնիկին նաւաստիներուն հետ կռուելով՝ մէկ քանին սպաններ են, և մէջը գտնուած 50·000 ղուրուշի դրամը կողոպտելէ ետև՝ Զէրնիկը ընկղմեր են։ Նաւապետը ծովը նետուելով ձեռուընուն փախեր է, և չորս՝ մը նէ աւելի տեղ լողալով ցամաք ելեր է։

Այս անցքը Հռոդոսի կառավարիչն իմանալով, յիշեալ կղզւոյն նաւահանգիստը սպասող Օսմանեան շոգենաւը ճամբայ հաներ է ծովասպառակները գտնելու, բայց մինչև հիմա շոգենաւին խուզարկութիւններն անպտուղ ելեր են։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԳՈՒՀԱԿ ԱՊԱՏԳԻՅԻՑ

Պ. Մ. Շապանեանի աշխատասիրութեամբ գաղղիերէն լեզուէ թարգմանեալ զուարճալի զբօսական գիրք մըն է։

Կը գտնուի Մէրճանը Պ. Յ. Մարգարեան և Պ. Պաղտասար գրավաճառներուն քով։

Էրժանայարդ Պ. Սիմէոն Միքայէլեանին յօրինած ընտիր թուաբանութիւնը մայրաքաղաքիս մէջ սպառած ըլլալով, Փարիզէն անցեալները բերել տրուեցաւ և կը ծախուի Զուխաճի խանին փողոցը թիւ 4 Փարիզու դրատունը։ Դին կազմեալին 30 ղուրուշ, և թղթակազմին 25։

Նմանապէս հայասէր գաղղեացւոյ մը յօրինած «Խնդիր Միութեան Հայոց» անուն շահաւէտ տետրակն ալ սպառած ըլլալով, Փարիզ մնացած 50-60 օրինակներն ալ բերել տրուած են և կը վաճառուին վերոյիշեալ դրատունը։ Դին 20 ղուրուշ։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Մայրաքաղաքիս դիմացի հայաբնակ Գրնալը կղզին ծովահայեաց գեղեցիկ դիրքի մը վրայ շինուած նոր տուն մը կայ ծախու։ ունի երկու սենեակ, խոհանոց, դեռնէն բղխած պատուական անուշ ջուր, և 1000 կանգուն պարտէզ քարաշէն որմով շրջապատեալ։

Ուզողը Զուխաճի խանին քովի փողոցը Գրըլճճի Պ. Անդրանիկին հետ պէտք է խօսի։

Մասնաւոր յանձնաժողով մը հաստատուած է տէրութեան դանձուն մինչև 1862 փետրուարի 28 ունեցած պարտուցը համար։ Բայց արքայական նոր հրովարտակ մը կը ծանուցանէ թէ՝ այն անձինքը որ մինչև 500 դահեկան ամսական կամ թիմար կամ մուխթա և կամ որ և իցէ սէհիմի շահ ունին ընդունելու, բաւական է որ իրենց սուրէթներովը և սէրկիներովը դանձը երթան իրենց ունեցած դրամոց գումարը ընդունելու համար։

Իւսկիւտար Օշկիմտար պահեստին շնտակ ճամբան նորաշէն տուն մը կայ ծախու։ Ունի մէջը հինգ սենեակ, խոհարան, ջրհոր, հարիւր յիսուն կանգուն պարտէզ։ Այս տունը այն կերպով շինուած է որ հարկ եղած ժամանակը երկու զատ տուն կրնայ համարուիլ, մէկը երեք սենեակով մէկ խոհանոցով, միւսն ալ երկու սենեակով և մէկ խոհանոցով։

Դարձեալ Թոփհանէ օղլու չէշմէսին շնտակ ճամբան հաղար երկու հարիւր եօթանասուն և հինգ կանգուն գետին մը կայ ծախու։ երեսը տասնըչորս կանգուն և ետևի կողմը երեք կանգուն։ Թէ՛ գետինը և թէ՛ վերի տունը ծախու առնել ուզողը Պալըգ բազար սարաֆ Յակոբ աղային հետ պէտք է խօսի։

ՄԼՈՒԿԻ (ԹԱՀՏԱԳԻԹԻ) ԴԵՂ.

Այս դեղը փոշի մըն է որ փչող դորձիքի մը մէջ լեցունելով պէտք է փչել սենեկին այն ամեն կողմերը ուր որ մլուկ կը գտնուի։ անմիջապէս մլուկները սատկելով գետինը կը թափին։ Այս դեղը դիւրաւոր յատկութիւն մ'ալ ունի որ մարդոց ամենևին վնաս չտար։ Ուստի ով որ մլուկի, լուի և ուրիշ ճճիներու խայթուածներէն ազատ ըլլալ կը ցանկայ, թող երթայ Զուխաճի խանին դիմացը թիւ 4 Փարիզու դրատունը, ուր պիտի գտնայ թէ՛ փոշին և թէ՛ զանի փչող դորձիքը և ինքնին փորձէ այս դեղին ազդեցութեանը։

ՅԱՆՁՆԱԲԱՐԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Դասախօսութիւն առևտրական ուսմանց, այսինքն կրկնատումար, առևտրական թուաբանութիւն և նամակագրութիւն։ ընթացիկ հաշիւներու, առժամանակեայ մանակցութեանց (բառթիսկրասիօն), սեղանաւորութեան գործողութիւններու, օտար տէրութեանց ստակներու, չափերու և կշիռներու վրայ տեղեկութիւն։ գիտութիւն տպրանաց և այլն։ նաև դասախօսութիւն Անդղլերէնի, Գաղղերէնի և Գերմաներէնի։

Այս դասերը չափաւոր ամսականի մը կատարուած են, և ուզողը կրնայ առանց ակնածութեան ներկայանալ յանձնարարական դրասենեակը Մեծ նոր խանին վերի դրանը մէջ թիւ 5 սենեակը մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու համար։

Հոն կը լլլայ նաև առևտրական նամակագրութիւններ և թարգմանութիւններ՝ վերոյիշեալ լեզուներով։

Պաշտօնեայ բնտրողներն հոնկէ կրնան դիւրութեամբ պաշտօնեայ դտնել։ որովհետև պաշտօն բնտրողներու համար ալ արձանագրութեան տեղ մըն է յանձնարարական դրասենեակը։ և արդէն ամեն տեսակ գործերու յարմար պաշտօնեայներ պատրաստ կան։

ՀԱՐԿԱՒՈՐ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ամեն տեսակ Ֆոթոգրաֆի և Տաքէռօթայպ քամարաներ և ուրիշ գործիքներ քօմէսիոնով բերել կուտան Ս. Մ. Մինասեան և ընկերք Գալաթիա թիւ 17 Լոմէր փողոցը Ամերիկայի մաղազան։

ՄԱՐՄՆՈՅ ԿՈՇՏԵՐԸ (ՆԱՍԸՐ) ՄԷԿԷՆ Ի ՄԷԿ ԲԺՇԿԵԼՈՒ ԴԵՂ. ՄԸ

Այս հրաշագործ դեղին գործածութիւնը դիւրին եւ բժշկութիւնը զարմանալի է։ Քանի մը շաբաթ յառաջ փորձի համար գործածուելիք օրինակներով 13 եւ 20տարեկան կոյսերը քանի մը աւուր մէջ անհետ եղան, եւ անոր պատճառաւ շնորհակալութեան բազմաթիւ նամակներ ստացաւ փարիզէն բերողը։ Կոչտերդին ճանձրացողը թող առնէ այս դեղը եւ ինքնին կը վկայէ անոր զօրութեանը։

Այս դեղին մէկ մասին գինն է 20 ղուրուշ եւ ծախուած տեղն է Փարիզու դրատունը Գալճըլար խան թիւ 2։ Գնողն այն տեղէն կրնայ իմանալ գործածութեան կերպը։

ՁԿԱՆ ԻԻՂ

ՄԱՔՈՒՐ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ

Գաղղիացի Տոքթոր Օմիէ բժշկին եւ Շեվրիէ գեղագործին պատրաստածը, որուն մէջ ձուկի հոտ եւ համ ամենեւին չկայ։

Կը ծախուի Գալաթիա Վոյվոտայի փողոցը թիւ 9 Բիւպլիւքաթէօ Ժէնէռալի տնօրէն Մ. Մէֆրէտիի սենեակը։

Ան լրագիրը շաբաթն անգամ մը կելլէ շաբաթ օրերը, Ով որ կուզը կրնայ ստորագրուիլ, Կ. Պոլիս Զինիլի խանը լրագրոյս գրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոգաբարձուներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Յովհաննէս աղա Մազուտեան.
ԵԳԻՊՏՈՍ. Շաւարշ աղա Արփիարեան։
ԱՆԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ. Մահտեսի Սուքիաս աղա Գալուստեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Պ. Խաչատուր Էլմասեան.
ԹՈՒԽԱԹ. Գէորգ էֆ. Յովհաննէս աղայր Աբգարեան.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Կարապետ աղա Էսկիշէհիրլիեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մուրատեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Պ. Դ Մալղարագեան.
ՎԱՆ. Պ. Մկրտիչ Տ. Ատոմեան.
ԽԱՐԲԵՐԴ. Պ. Գէորգ Ճաճարեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Ընքերցասիրաց Թանգարան։
ԱՏԱԲԱԶԱՐ. Մահտեսի Յակոբ աղա Ց. Գրիգորեան.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մէկուն հետ կրնան դրպակցիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱՅԻՆ

ԴՐԱՄՈՅ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄՈՎ

Կ. ՊՕԼԻՍ 50 ՄԱՅԻՍ	Բշ. 24	Գշ. 22	Դշ. 23	Եշ. 24	Ուր. 25	Շբթ. 26
	Ղ. Բ	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.	Ղրշ.
Օսմանեան լիրա Մէճ.	191-20	191-20	191-20	191-20	191-20	191
Բանկոյ արծաթ	58	58	58	58	57-20	57-20
Թահվ. Մումիազէ	78	77-20	77	77	77-20	79-20
Եսհամը ճէտիտէ հին.	64	63	62	62	62	63
« « նոր	63	62	61	61	61	64
Սէրկի 10 տր. տկս. առ.	44	44	44	44-20	44	44
Սէհիմ	55	52	52	52	52	55
Անդղիական լիրա	208	208	208	208	208-20	208-20
Բօլ իմբէռիալ	169	170	170-20	170-30	170-2:	165-20
Գարպոմանոյ	52	52	52	52	52	32
20 ֆրանքնոց ոսկի	165	165	165-20	165-20	165-20	169-10
5 » արծաթ	41	41	41	41	41-20	41
Սօֆօրին	290	290	286	291	291	290
Աւստրիոյ դրրմոյ	97	98	98	98	98-20	97
Տանոյքին. հղրին	710	660	660	660	700	700

ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆՑ (ԳԱՄՊիՕ) ԳԻՆԵՐԸ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 130 ՂՈՒՐՈՒՇ ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ 29 ՄԱՅԻՍ 1862

Լիվրա			
Լոնտրա	110—	Ճէնովա Լ. Ն.	«
Փարիզ	«	Իսկ մէթալլիք հեռ	
Մարսիլիա	23,50 23,55 23,40	Լոնտրա	
Վիէննա	«	Մարսիլիա	
Թրիէստ	«		

ԱՐՄՏԻՔ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 50 ՄԱՅԻՍ

Ցորեն Թայղան	45—46	Ցորեն Խամայիլ կակուղ	00—00
» Խամայիլ	41—42	» Վարնա »	00—00
» Կալաց	54—56	» Պուրղազ »	00—00
» Ռումելի Պալէքը	55—55	» Պալէքը »	55—54
» Պուրղազ	56—57	Եգիպտացորեն Կալացի	24—25
» Աղօթ կակուղ		» Իպրայիլ	22—26
» Իպրայիլ »	55—54	Գարի	15—16

Վաճառականոցիս մէջ կայ ընդ ամենը 150000 դրիս ցորեն ու գարի

ՄԵՏԱՂՔԱՅ

(ԻՓԼԻՊ)

Օսմ. լիր. 120 ղրշ.

Տէմիրտէշ ընտիր ասկ.	0000—0000
« 1 «	0000—0000
« 2 «	0000—0000
« 3 «	0000—0000
Սէլէ Պրուսա ընտիր տակ.	0000—0000
« « 1. «	0000—0000
« « 2. «	0000—0000
« « 3. «	000—0000
Մէչտուտ 1. «	000— 000
« 2. «	000— 000
« 3. «	000— 000
Ֆիլատիւռ 10—12 եւ 11—12	540— 520
Գօզա Պրուսա չոր	160— 220
Պարսկաստանի ֆրանք	52— 36

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

Գիտոր (Մաղը) սեւ 145 լիրա		16-20 17
ճերմակ		11
Գեղին հատիկ (ճէհրի) Էնգիւրի 120 լիրա		
Բուրդ Գըրըմ կէս լուաց.	հօխա	
չի լուացուած 100 լիրա		
Տաճկաստանի 120 լիրա	հա	
Բամբակ Գըրդ–Աղաճ եւ Գասապա	կնդ.	
Ասոր. Կիպրոս. Ատանա	հօխա	15
Թիֆթիք Էնգիւրի 100 լիրա		200
Ակիոն չրանուած 120		18—25
Քիլիմ լանուած «		
Տերեւ «		54—55
Մեղրամոմ դեղին Տրապիզոն 130 լիրա		50—50-20
Անատօլու «		29—30
Սուսամ Բումիլիի	Քիլ.	29
Կտաւատի հունտ (Քէթէն թոխ.) Բում.	»	
Անատօլու	»	
Զէթ (Զէյթին եաղը) Ա. յվալըգ	Հօխայ	11—12
Կիրիտ	»	10—10-20
Աճառ (Սապօն) Գանտիա	»	8
Միտիլլի	»	5— 5-20
Բրինձ Եգիպտոս Ըէշիտ	»	
Տիմեաթ	»	

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղուրուշ
Խահվէ Ռիո եւ Գաֆէ	100 Հայ.	2000—2100
« Մարթին եւ Սէյան	« «	
Շաքար գլ. (քէլլէ)	6-10 Լա. կնդ.	
« փոշի (թօզ)	«	460
« Հոլ. գլուխ	«	480
« փոշի	«	460
« Գաղղ. գլուխ	«	420
« փոշի	«	410
Պղպէղ (պիպէռ).	Հայ.	12-20
Լեղակ (չիվիտ) Պէնկալա	«	5 00
« Մատրաս	«	
Որդան կարմիր (գըրմզ)	«	95
« « արծթագոյն	«	90
« « տեսակ Բ.	«	86
« « խոնաւ	«	75
Անագ (գալայ)	կնդ.	1580
Անուշատոր (նըշատրը)	Հայ.	12
Պողպատ (Զէլիք) թիւ 0 եւ 00	կնդ.	—200
Կապար (Գուրշուն)	«	200—210
Թիթեղ (թէնէքէ) զոյգ մնտուկ	«	—520
Զինք տախտակ թիւ 7—12	Հայ.	8-20—9
Երկաթ Անդ. ձողաձեւ (չուսպուդ)	կնդ.	100—105
« Բեւեռցու	«	105—110
« Տախտակ	«	185—
« Բոլորակ	«	
« Ռուսիոյ	«	
Քարֆիձա	Հայ.	5 1/2
Ծծումբ (քիւքիւրտ) Իտալիա	կնդ.	
Իսթիւսլէճ ճէն. զոյգ Մնտ.	«	—420
« Պէլճ. «	«	200—210
« Թրիէսթ «	«	100—110
Ռոմ Անդղիոյ	կալ	16
« Ամերիկա	«	15
Գինեաք	Հայ.	17-20—18
Սբառմաչէթ Վէնետիկ	«	38
« Թրիէստ եւ Գաղղ.	«	28—50

Խմբագիր–Տնօրէն

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՄՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ

Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ